

“Que ningú se sorprengui si d'aquí a cinc anys hi ha una colla xilena per Sant Fèlix”

Josep Giménez-Noguera/Santiago de Xile

Quines motivacions veus en els joves per venir a fer castells?

Sobretot la necessitat dels nens de compartir, d'estar amb algú, de conversar en un espai amable. Els veiem arribar molt aïllats. Veuen grups rient, treballant, grups amb un projecte en comú i pensen “com ho puc fer per a entrar aquí?” i es van acostant a poc a poc. És així com entren ara.

Quina evolució veus en el grup?

Una evolució honesta. Hi ha molta contribució darrere d'un objectiu. El Castell els agrada. Hi ha nois que han deixat el col·legi per a ajudar a la família, però segueixen en els castells. I aquí es formen grups d'amics. Els veus que al sortir de l'assaig van junts a menjar el churipan (com una hamburguesa). Això abans mai succeïa.

Com viu la família que el noi s'integri a la colla?

No posen dificultats. Un 80% ni tan sols sap el que fa el seu fill. El pare surt a treballar a les sis del matí i arriba a les deu de la nit a casa. El noi va a les set al col·legi i a les quatre de la tarda ja està lliure. Passen la tarda donant voltes. Hem apostat pels nens i els joves, que tenen temps lliure i els donem oportunitat de socialitzar-se. Gràcies als castells tindran més oportunitats que els seus pares, que són individualistes. Anar sol per la vida costa el doble.

La relació entre nois i noies, en el grup, com es produeix?

Al principi hi ha una mica de vergonya. Això de tocar la cama a la dona, que l'home es posi darrere de l'home, d'agafar el cul, al principi és complicat, però amb el temps es torna més natural: no hi ha jocs, no hi ha acudits. D'altra banda, encara no veig parelles, són molt joves encara, però dintre de quatre o cinc anys potser tindrem un casament de castellers... Eii! aniran vestits de verd, no de blanc!

El fet casteller es produeix per ara en l'entorn escolar. Quin paper juga l'escola a promocionar-lo?

Partir de l'escola té els seus pros i les seves contres. No és activitat avaluable amb nota però ho hem posat dintre del ram obligatori, com a experiència: “avui, en comptes de jugar a bàsquet anem a fer castells”. La participació és molt massiva: en el bàsquet sis juguen i quaranta aplaudeixen, però en els castells cinquanta participen i dos o tres aplaudeixen. L'inconvenient és que es fa en horari escolar i els adults no poden participar-hi. Intentem solucionar-ho assajant més tard, els caps de setmana...

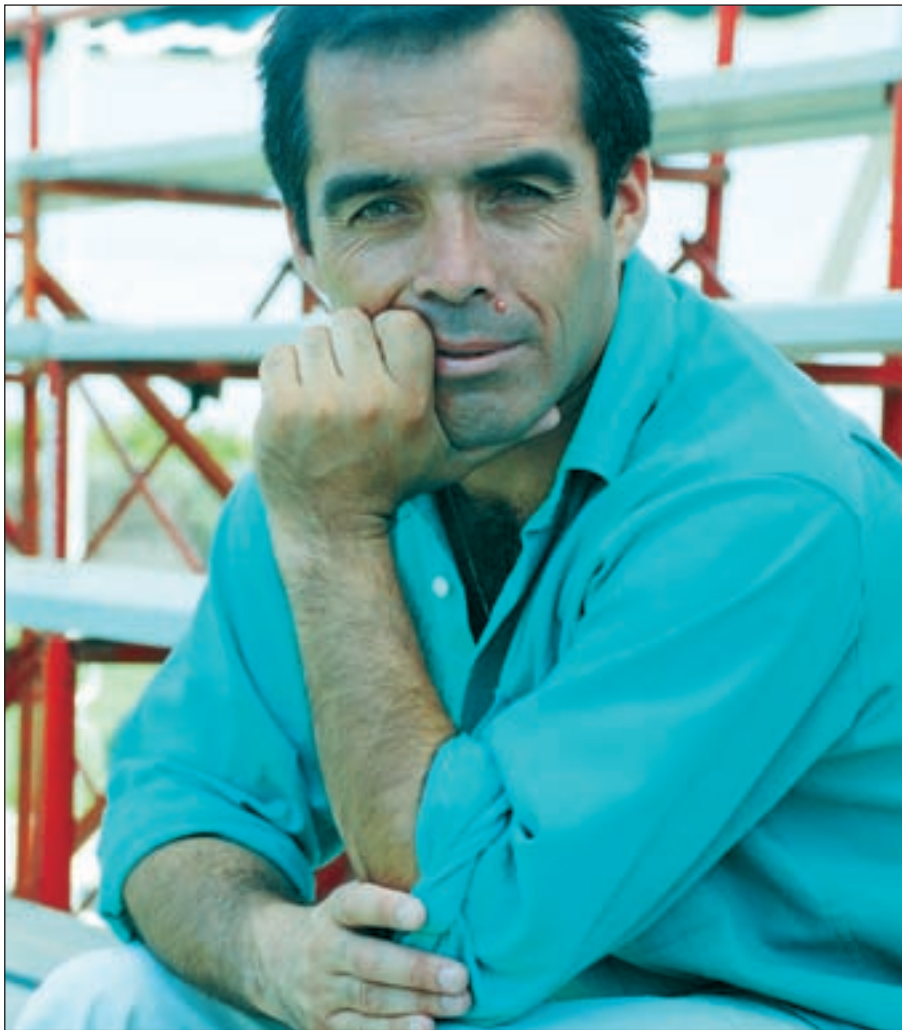
La creació d'aquesta activitat és una opció de l'escola o depèn dels professors?

És l'autoritat comunal qui mana als directores i professors. En Lo Prado i Cerro Navia ha estat una decisió política, de l'alcalde.

I els professors com ho prenen: obeeixen o tenen interès real en això?

Hi va haver una experiència de castells a la qual es va convidar 400 professors. El 90% va participar-hi activament. En aquestes activitats va aflorar un nivell de diàleg entre els professors que participaven a la pinya, i es van adonar que tenien iniciatives paral·leles en educació, sense saber-ho. Després es va fer un treball de planificació escolar, va ser com una gran pinya

MARCOS LARA Cap de colla dels Castellers de Lo Prado

Marcos Lara va ser a Vilafranca per aprendre les primeres lliçons sobre la pràctica castelleria i aplicar-les a Lo Prado

de diàleg: com volem l'educació en el llarg termini. És la primera comuna de Xile que té un projecte unificat: 14 col·legis amb una mirada clara de com volen l'educació a vint anys; per al govern de Xile és un emblema a nivell nacional. En aquest projecte els castells tenen una gran importància.

“En el bàsquet, sis juguen i 40 aplaudeixen; en els castells 50 participen i dos o tres aplaudeixen”

Uns grups de nois sense experiència associativa i els seus professors estan iniciant i consolidant una activitat nova per a ells. Les autoritats parlen amb grans conceptes, la ministra parla de política d'estat.

Els que estem en els castells hem aconseguit que el polític vegi, palpi aquesta realitat i es comprometi amb ella. Sento que hi ha un gran equip: Lucho Carrasco, Gonzalo Navarrete. Sento que Claudio Orrego, que la Ministra de cultura estan del mateix costat. Són ja una mica castellers. La Ministra es va emocionar amb els castells i ens va acompanyar dos dies. I parla dels Castellers de Vilafranca com un exemple del que hem d'aconseguir en els barris, que la gent s'uneixi, que

es posin projectes en comú. No imagino 500 colles a Xile, però sí que es prengui el castell com a referent educatiu, com a exemple. El castell no és només espectacle; va deixant un pòsit, va deixant valors, companys, amics. Crec que dintre de 10 anys hi haurà 30 o 50 colles. Ja som tres.

Tu et trobes -a la pràctica- en el centre del projecte. Com et van triar? Per què estàs tu en això?

Quan Lucho Carrasco i Gonzalo Navarrete tornen de la seva experiència castelleria a Catalunya, treballen per al Govern. Un dia havien d'inaugurar un gimnàs i volien un espectacle bonic. Van buscar un equip de cheerleaders, i van convidar el de la comuna de Lo Prado. I quan vam arribar veuen que hi ha quelcom de potent i organitzat: vint papàs, dos autobusos, un grup de petits, de 10 a 12 anys... i la pregunta que em fan és: com vas assolir muntar aquesta disciplina que normalment és d'elit, que és cara, “gringa”, i ho has aconseguit en Lo Prado, que és un barri pobre? I els dic que “hem treballat amb els papàs, amb les mamàs, amb els oncles, venent entrepans, venent gasoses, muntant bingos, i així ajuntem diners perquè això funcioni”. Un temps més tard, Gonzalo va ser alcalde de Lo Prado, es va retrobar amb Luis Carrasco i van decidir engegar aquí el que havien viscut a Barcelona. Però qui muntaria això sobre el terreny? I es van recordar d'aquell grup de cheerleaders. Van venir a buscar-me i em

van convèncer d'anar a Vilafranca a aprendre.

Tu eres seleccionador nacional de cheerleaders, un campió. Per què vas deixar una cosa amb tants al·licients?

Jo vinc d'una família molt humil. Sovint ens faltava roba, o calçat. El meu pare era pagès, després va treballar a la construcció, va venir a Santiago com a fuster. Sempre vam viure en barris on es necessitaven oportunitats. Jo sé que molts dels que fan castells tindran una sola oportunitat a la vida, no quaranta. Hem d'obrir-los una finestra: que quan els arribi l'oportunitat sàpiguen respondre, i que sàpiguen que tenen vint socis darrere que els empenyen. Això els cheerleaders ho donaven però en menor escala; els castells... ja ho has vist.

“No imagino 500 colles a Xile, però sí que es prenguin els castells com a referent educatiu”

Com creus que evolucionarà tot això, en Lo Prado, i a Xile?

Hi haurà un gran moviment. No et sorprenguis si en cinc anys hi ha una colla xilena a Sant Fèlix. El meu viatge a Vilafranca va ser una fita. Després va venir el Fèlix Miret. En un any fem ja castells de cinc i de sis. Ara amb la vinguda de vostès, 150 castellers, hi ha hagut un gran salt. Ara volem que un grup de nens i joves puguin viatjar i veure una festa de castells. Crec que Sant Fèlix és la més gran, no només pels castells sinó per l'entorn, per com es mou el poble a la festa. Valorem molt això. Hem estat molt respectuosos amb l'essència dels castells. Avançaríem potser més ràpid acceptant condicions de patrocinadors comercials, i adaptant-nos a les seves exigències. Però continuarem així.

“Hi ha nois que han deixat el col·legi per ajudar la família, però continuen en els castells”

Com imagines el futur pròxim: serà necessari un suport continuat, una tutela?

Tutelar és anar ajudant sempre. Jo crec que al poble xilè el que li fa falta és una embranzida. És com quan el carro se't queda sense bateria i arriben dues persones i t'empenyen, i d'aquí endavant ja pots anar sol. L'impuls de Lucho, de Gonzalo, de mi mateix, ha estat fonamental perquè la comunitat veïes que això era possible. Ara ja són els professors, i hem anat amb compte que els professors que queden a càrrec assumeixin els valors dels castellers. Ho heu vist: no estan aquí per treball, ho senten. Saben que no guanyaran més per dedicar-se a això. Aquests dies vibren amb la vinguda de vostès. Han demanat vacances del seu treball per a estar en això. L'activitat castelleria l'hem incorporat al nostre treball educatiu com a una eina que ens ajuda, però ara ja és fonamental en el nostre projecte de vida.